

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ МР МИЛИЦЕ МИРИЋ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију Комисија је именована одлуком Наставно-научног већа Филолошког факултета у Београду бр. 1545 / 1 од 30. 5. 2014. 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Михаило Поповић, ванредни професор за ужу научну област Романистика, изабран у звање ванредног професора 23. 03. 2010, Филолошки факултет Универзитета у Београду, ментор. 2. др Ненад Крстић, редовни професор за ужу научну област Романистика, изабран у звање редовног професора 01.06.2008. године, Филозофски факултет у Новом Саду. 3. др Татјана Самарџија Грек, доцент за ужу научну област Романистика, реизабрана у звање доцента 22. 04. 2014, Филолошки факултет Универзитета у Београду. 4. 5.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Милица (Милан) Мирић 2. Датум рођења, општина, република: 2. 9. 1970. Београд, Србија 3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 26. 11. 2002, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, „Синтаксичка и семантичка анализа назива лековитог биља у француском и српском језику“. 4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Наука о језику
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Однос језика струке према општем језику на примеру француског језика у области здравства</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графика и сл.
Докторска дисертација Милице Мирић има 394 странице и, поред увода и закључка, има пет поглавља: 1. Језик струке, 2. Терминологија, 3. Језик здравствене струке, 4. Морфосинтаксички аспекти језика здравствене струке, 5. Лексичко семантички аспекти француског језика здравствене струке. На крају дисертације дати су списак

коришћене литературе и прилог, прикупљен и анализиран корпус приказан као двојезични регистар термина.

У уводу су изложени предмет и циљ рада, анализирани корпус и структура рада.

У поглављу „Језик струке“ представљени су кратак историјат и наважније фазе у истраживањима као и проблематика термилошког одређења и дефиниције језика струке. Посебна пажња је посвећена одређењу језика струке у односу на општи језик. У овом поглављу су описане опште и специфичне особине језика струке са прагматичког, функционалног и лингвистичког аспекта. Прагматичке особности су представљене кроз хоризонтално и вертикално раслојавање језика струке и типове научног дискурса. На крају, указано је и на графичке, фонетске, лексичке и синтаксичке карактеристике језика струке у односу на општи језик.

Поглавље „Терминологија“ бави се дефиницијом терминологије као лингвистичке дисциплине, правцима истраживања и најутицајнијим теоријама. Основни принципи представљених теорија терминологије изложени су кроз начине на које оне приступају термину као основном предмету анализе. У сваком од ових тумачења карактеристике термина се пореде са особинама лексема из општег језика. У овом поглављу је најпре указано на природу и особености термина у оквиру опште теорије терминологије, која је дуго била једини теоријски приступ овој проблематици. Затим је изнет критички осврт на ову теорију са аспекта когнитивних наука, лингвистике, социологије и теорије комуникација. На крају је кроз постулате комуникативне теорије терминологије приказан обједињени приступ анализи термина.

У поглављу „Језик здравствене струке“ представљен је кратак историјат медицине, неопходан за разумевање сложености овог домена. Такође је дат кратак преглед развоја језика медицинске струке. Опис језика здравствене струке изложен је са становишта његових прагматичких и функционалних особености. Овде је указано и на његова фонетска, графичка и синтаксичка обележја.

Поглавље „Морфосинтаксички аспекти француског језика здравствене струке“ бави се превасходно испитивањем унутрашње структуре језичких јединица, односа између творбених елемената и утврђивањем заступљености категорија речи. Све забележене речи су сврстане у четири велике групе: просте речи, изведенице, сложенице и комплексне лексичке јединице, а затим у оквиру сваке од ових група је на основу творбених могућности извршена нова подела на подгрупе. Анализа простих речи састоји се у утврђивању степена заступљености гречицама, латинизама и англицизама и њиховог укупног учешћа у корпусу. Анализа изведеница и сложеница даје одговоре на следећа питања: а) који су од ових типова творбе присутни у корпусу и у којој мери, б) који творбени елементи и са коликом заступљеношћу учествују у творби лексичких јединица, в) које категорије речи најчешће настају овим поступцима, г) који односи се успостављају између база и форманата и д) у којој мери изведенице и сложенице учествују у даљим извођењима јединица из корпуса. Сваки од ових сегмената анализе пореди се са подацима који се односе на општи језик. Комплексне лексичке јединице су анализирани са становишта степена њихове синтаксичке и семантичке фиксираности, унутрашње структуре и могућности даљег проширивања. У овом делу рада је настављена анализа релационих придева, започета у оквиру истраживања изведеница, кроз испитивање њихових односа са базама комплексних лексичких јединица описом формулација синтаксичких перифраза којима ти односи могу да се искажу. У овом поглављу су анализирани и присуство и структура епонима као и значај, заступљеност и структура сигли, које се сматрају особеним карактеристикама језика здравствене струке.

У поглављу „Лексичко-семантички аспекти француског језика здравствене струке“ врши се провера нивоа специјализованости анализираних лексичких јединица према типу корпуса у којима су забележене и према категоријама речи. Овде се истражују лексички односи у језику здравствене струке: моносемија, полисемија, хомонимија, синонимија, антонимија, хиперонимија и меронимија. Анализом јединица из корпуса утврђује се да ли је и у којој мери хомонимија присутна у језику здравствене струке. Истраживање полисемије извршено је утврђивањем метафоричког и метонимијског именована. Ради прегледности резултата анализе, метафорички називи су разврстани у семантичке групе према областима извора мотивација за именоване, а затим је извршена подела на подгрупе на основу типа сличности. Такође је испитивано које су категорије речи и који творбени поступци најфреквентнији. Овако добијени подаци су упоређени са метафоричком употребом термина из корпуса у општем француском језику. Метонимија је испитивана кроз проверу термина у специјализованим и општим речницима. Ови термини су затим подељени у групе на основу појмова према којима су добијена њихова нова значења. Поред одређења појмова и типологизације односа синонимије и антонимије, постављено је питање њиховог положаја у језику струке, са посебним освртом на језик здравствене струке. Пошто питање синонимије у језику струке није теоријски ни практично потпуно расветљено, у овом делу рада се приступило утврђивању појаве синонимије у корпусу и узрока који доводе до ове појаве. Указано је и на то које су реалије најчешће предмет синонимијског именована, који се типови синонима јављају у корпусу и које су им

карактеристике и синтаксичка структура. Такође је дат краћи преглед синонимије форманата. Анализа антонимије показује који су типови антонима присутни у корпусу. Они су подељени у групе граматичких и лексичких антонима на основу морфолошке структуре, а затим на подгрупе према природи семантичких односа који се успостављају међу њима. У оквиру свих група и подгрупа истражена је и фреквентност категорија речи и творбених поступака. У овом поглављу се истражују и појаве хипоринимије и меронимије и указује на њихову сврху у језику здравствене струке. Испитан је степен њиховог присуства у корпусу као и нивои разгранатости. Резултати добијени у овом поглављу упоређени су са лексичким и семантичким карактеристикама општег француског језика.

Прилог раду чини цео прикупљен и анализиран корпус приказан као двојезични речник термина из области здравства. На крају је издвојена листа свих сигли са развијеним облицима, њиховим значењима и облицима који су у употреби у српском језику. Прикупљени материјал може корисно послужити као основа за израду специјализованог двојезичног речника из области здравства.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Милице Мирић конципирана је тако да прва три поглавља представљају шири прогресивни увод у главну проблематику којом се рад бави. Друга два поглавља посвећена су конкретној анализи прикупљеног корпуса француских термина из области здравства. Кандидаткиња је обрадила најрелевантније теоријске приступе анализи језика струке и изложила их на веома јасан и прегледан начин. Посебна пажња је посвећена принципима, теоријским основама и методама терминологије као научне дисциплине. М. Мирић је проучила значајну литературу из ове, релативно нове научне области и критички анализирала најважнија савремена теоријска и практична проучавања термилолошких питања. И поглавље о особеностима језика здравствене струке је веома савесно урађено и пропраћено занимљивим и релевантним опажањима и коментарима.

Централни и најважнији делови дисертације су поглавља посвећена морфосинтаксичким и лексичко-семантичким аспектима француског језика здравствене струке. Кандидаткиња је прикупила значајан и пертинентан корпус термина из области здравства. Морфосинтаксичка анализа је урађена свеобухватно и са хвале вредном научном акрибичношћу. Посебно импресионара испитивање префиксалне и суфиксалне творбе, композиције и структуре комплексних језичких јединица. Опис лексичко-семантичких аспеката језика здравствене струке показује да кандидаткиња поседује солидно теоријско познавање најглавнијих проблема опште и примењене лексикологије и семантике што јој омогућава да прецизно анализира лексичко-семантичке односе. Такође треба истаћи веома занимљиве графичке приказе неких лексичких односа.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

Mirić Milica (2011): *Vulgarizacija nauke kao jedno od obeležja francuskog jezika struke*, u Ignjačević A., Đorović D., Janković N. i Belanov M., ur., *Jezik struke: izazovi i perspektive*, Zbornik radova, Društvo za strane jezike i kniževnosti Srbije, Beograd, str. 125-132.

Mirić Milica (2014): *Neke sintaksičke osobenosti francuskog jezika zdravstvene struke* rad koji je prihvaćen za izlaganje (trebalo bi i da bude štampan u Zborniku radova) na III Međunarodnoj konferenciji "*Jezik struke: prošlost, sadašnjost, budućnost*" koja će se održati na Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu 26. i 27. septembra 2014. godine.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је дефинисала следеће циљеве свог истраживања морфосинтаксичких и семантичких особености француског језика здравствене струке: (а) да се утврди тип одабира лексичких јединица, фреквентност њихових структура и заступљеност различитих семантичких односа, (б) да се испита да ли и у ком степену постоје разлике између језика здравствене струке и општег језика, а на основу поређења добијених резултата са просечним вредностима у општем француском језику, и (в) да се укаже на разлоге који доводе до потенцијално различите дистрибуције особености лексичких јединица.

Резултати морфосинтаксичке анализе показују релевантне закључке. Потврђена је хипотеза да у језику здравствене струке доминирају номиналне форме, а да су глаголи, који се у општем језику налазе на другом месту, најмање заступљени. Процент простих речи је у језику здравствене струке знатно нижи у односу на

општи језик. Утврђено је да је највећа заступљеност комплексних језичких јединица. Забележен је веома велики број суфикса који формирају значајан број изведеница. Употребом великог броја префикса изведен је релативно мали број лексема. Све сложенице из корпуса припадају групи учених сложеница и измеђи њих и сложеница из општег језика не постоје разлике у дубинској структури, већ само у површинској.

Лексичко-семантичка анализа показује да највећи проценат свих категорија речи носи специјализовано значење, што је очекиван резултат с обзиром на тип корпуса. Такође је констатовано присуство полисемије, што нарушава принцип прецизности стручног језика. Бројни синоними у корпусу потврдили су хипотезу да је језик здравствене струке изузетан пример јављања овог феномена. Велика заступљеност антонимијских односа је била очекивана, али, иако се претпостављало да ће граматички антоними бити бројнији, утврђен је незнатно већи број лексичких антонима. Испитивање хијерархијских односа лексичких јединица показало је да једна иста јединица може истовремено да уђе у хиперонимијске и меронимијске односе.

Закључци истраживања су јасно и прецизно дефинисани.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Теоријски оквир за анализу морфосинтаксичких особености француског језика здравствене струке чине принципи инспирисани генеративном граматиком које су у својим радовима примењивали француски лексиколози Гилбер и Дубоа (L. Guilbert, J. Dubois). Према овој теорији творбени процеси се заснивају на низу синтаксичких трансформација имплицитних базних реченица у дубинској структури чији је резултат стварање вишечланих лексичких јединица на површинској равни. Овакав приступ је кандидаткињи омогућио да на најбољи начин објасни специфичне облике творбе у језику здравствене струке (пре свега употребу форманата грчког и латинског порекла) и да утврди постојање синтагми различитог степена фиксираниости.

Лексичко-семантичка истраживања се ослањају на семичку анализу, и то на модел који је предложио Растје (F. Rastier). Према овој теорији, минимална значењска обележја, семи, генерички и специфични, могу по свом статусу бити инхерентни и аферентни. Инхерентни су денотативни, дистинктивни и независни од контекста. Међутим, у одређеним контекстима долази до интеракције различитих фактора што условљава појаву аферентних сема, који су конотативни. Примена оваквог модела омогућила је кандидаткињи да анализира значење у контексту као и прецизно поређење два или више значења лексема. Овај модел је примењен и у анализи фигуративних значења.

Теоријски приступ и методологија примењени у овом раду омогућили су кандидаткињи да дође до оригиналних и научно релевантних резултата чије је тумачење убедљиво и у складу са предложеним моделима.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже да се овај извештај усвоји и да се мр Милица Мирић позове на усмену одбрану докторске дисертације.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Михаило Поповић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду
2. Др Ненад Крстић, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду
3. Др Тајјана Самарџија Грек, доцент Филолошког факултета у Београду